

A STUDY ON THE USE OF MALATYA FOLK SONGS IN VIOLIN TRAINING

Hayri Akbudak*¹
Mehmet Akpınar**

*Öğr. Gör., İnönü üniversitesi Devlet Konservatuvarı Yaylı Çalgılar Ana Sanat Dalı

**Doç. Dr., Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı

Abstract

The general aim of this search is to provide academic level research of systematic and scientific methods of performing and playing of Malatya folk songs with a violin which is a universal instrument. Both for this purpose the data collecting used in the research, as well as accessing the resources that makeup Malatya folk songs a literature review conducted, Malatya folk songs from the repertoire of the Turkish Radio and Television (TRT) institution were scrutinized and from these studied folk songs 6 of them considered suitable for violin training as handled as sample groups. Afterward, some studies related bow techniques, finger numbers, and position transitions on folk songs were reviewed. These studies were shared with some experts in their field by making necessary corrections following their views, the folk songs stated 1st position defined as the first level, stated 1st and 2nd position folk songs defined as the second level, 1st, 2nd, and 3rd stated folk songs defined as the third level. Sibelius 7.5 was used to note and edit folk songs.

Key Words: Music Education, Violin, Violin Education, Turkish Folk Music

MALATYA TÜRKÜLERİNİN KEMAN EĞİTİMİNDE KULLANILMASI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA²

Özet

Bu araştırmanın genel amacı, Malatya türkülerinin evrensel bir çalgı olan keman ile akademik bir düzeyde sistemli ve bilimsel olarak seslendirilme ve yorumlanma yöntemlerinin araştırılmasıdır. Bu amaçla hem araştırmada kullanılan verileri toplamak, hem de Malatya türkülerini oluşturan kaynaklara ulaşmak için literatür taraması yapılmıştır Türkiye Radyo Televizyon (TRT) Kurumu repertuarında yer alan Malatya türküleri incelenmiş ve bu türkülerden keman eğitimi için uygun olduğu düşünülen 6 türkü örneklem grubu olarak ele alınmıştır. Daha sonra türküler üzerinde yay teknikleri, parmak numaraları ve konum geçişleri ile ilgili bazı çalışmalar yapılmıştır. Yapılan bu çalışmalar alanında uzman olan bazı eğitimcilerle paylaşılmış ve onların görüşleri doğrultusunda gerekli görülen düzeltmeler yapılarak, I. Konumu kapsayan türküler 1. Düzey, I ve II. Konumu kapsayan türküler 2. Düzey I, II ve III. Konumu kapsayan türküler ise 3. Düzey olarak belirlenmiştir. Türkülerin notaya alınması ve düzenlenmesinde Sibelius 7.5 programı kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik Eğitimi, Keman, Keman Eğitimi, Türk Halk Müziği

1. Giriş

Bu bölümde; Türk halk müziği, Malatya türkülerinin genel özellikleri, müzik eğitimi, keman ve keman eğitimi, problem durumu, araştırmanın problemi, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, varsayımlar ve sınırlılıklar gibi kavramlara yer verilmiş ve açıklamalarda bulunulmuştur.

¹ Sorumlu yazar email: hayri.akbudak@inonu.edu.tr Doi: 10.22252/ijca.857517

² Bu makale Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde Aralık 2017 tarihinde kabul edilen "Malatya Türkülerinin Keman Eğitiminde Kullanılması Üzerine Bir Çalışma" başlıklı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

1.1. Türk Halk Müziği

Halk müziğinin doğru algılanabilmesi için öncelikle 'Halk' kavramının anlaşılması gerekir.

Halk kavramı toplumsal ve kültürel açıdan incelendiğinde kendi kültürel dönüşümü içinde bütün sosyal etkenleri içine alan bir bütün olarak görülebilir. Bu yaklaşımın sağlanabilmesi için halk kavramını oluşturacak bir sosyal katmanın olması gerekmektedir. Halk kavramı içerisinde birçok farklı yönleri içeren toplulukları birleştirerek, birbiriyle sürekli etkileşen zengin bir birleşimi ön plana çıkarır (Alpagut ve Uçan, 2015: 24).

Tarihçiler Türklerin ilk ana vatanı olan Ötüken ve Altay dağları çevresinde Türk dilinin ilk olarak ortaya çıkışı ile birlikte müzik ile ilgilendiklerini belirtmektedirler. Dil ile müzik ilişkisi esas alındığında Türklerin müzik kültürünün Altaylar dönemine kadar uzandığını söylemek mümkündür (Budak, 2006: 3).

Bu kapsamda Türk halk müziği ile ilgili bazı açıklamalar şöyledir.

Türk Halk Müziği; Halkın kahramanlığını, yurt ve insan sevgisini, güzel ve sağlam karakterini ince ve derin bir duygu ile ifade eden en değerli folklor ögesidir. Türk folklor zenginliğinin bir parçası olan türküler, halkın yaşamındaki önemli olayların duygu ve düşüncelerin, kendi kültür ve sanat anlayışının müzik yolu ile ifade edilmesidir (Ataman'dan aktaran Vural, 2011: 398).

Halk müziği; türküler, oyun havaları, maniler, koşmalar, tekerlemeler, seyirlik, oyun müzikleri ile tören müzikleri gibi halkın gündelik yaşamına değinen sözlü-sözsüz, oyunlu-danslı müzikleri içeren müzik türüdür. Müziği yaratan kişiler çoğu kez bilinmez yani anonimdir. Bunun nedeni müzik yazısının olmaması, dolayısıyla kimin tarafından bestelendiğinin unutulmasıdır (Kaygısız, 2000: 76).

Pelikoğlu (2012: 13) ise, halk müziğini şu şekilde tanımlıyor; halk müziği tarihsel süreç içerisinde, var olduğu ilk günden günümüze, Türk kültürüne ait sosyal, kültürel, siyasal, ekonomik değişim ve dönüşümleri kapsayan, farklı zamanı ve mekânı (Orta Asya, Osmanlı, Cumhuriyet Türkiye'si) boydan boya kat eden bir kültür formudur.

1.2. Malatya Türkülerinin Genel Özellikleri

Malatya yöresinin müzik kültürünü tanımlamaya çalışırken yerel özgün kültür kadar coğrafyanın da müzik, folklor olgusu üzerindeki etki ve ilişkisini hatırlamanın mutlak gerekli olduğu düşünülmelidir. Çünkü insan topluluklarının yarattığı kültürün bir parçası olan müzik, insanların doğup büyüdüğü, yaşadığı, ürettiği coğrafyadan etkilenir. Etrafı dağlarla çevrili bulunan bir kentin türkülerinde dağ temasının işlenmesinin nedeni de budur. Fırat ve Dicle havzasında bulunan kentlerimizin Türkülerinde, ezgi ve ağıtlarında nehir temasının geçmemesi o kentin, kasabanın, köyün, yaşanmış acı tatlı hatıralarının hafızalardan silinmesi anlamına gelir. Dağlarından, nehirlerinden, denizlerinden, ovalarından, yeşillik ve bozkırlarından etkilenmeyen bir kültürün, müziğin, sanatın ve yaşam tarzının oluşması nerede ise imkânsızdır (Akbulak,2017: 15).

Bu açıdan bakıldığında etrafı yüksek dağlarla çevrili bulunan Malatya'nın coğrafi konumuna özgü türkü repertuarında dağ ve ova teması işlenmiş birçok ezgi ve türkünün olduğunu görmek mümkündür.

Malatya; Elazığ, Diyarbakır, Sivas, Erzincan Kahramanmaraş, Adıyaman gibi türkü kaynakları bakımından zengin komşu illerle çevrilidir. Bu nedenle Malatya zaman içerisinde çevresel gizilin etkisiyle kendisi için önemli bir birikim oluşturmuştur (Atılğan ve Turhan, 2002: 1). Ancak bu birikimlerin dışında da kendi müzikal geleneğini oluşturmuştur.

Türkü dağarcığı bakımından incelendiği zaman Malatya'nın komşu illerine göre kendine özgün farklı bir türkü anlayışı olduğu görülmüştür. Diyarbakır ve Elazığ halk müziğinde "10/8"lik usulün daha çok kullanılması, ancak Malatya halk müziğinde bu usulde pek fazla eser bulunmaması ve uzun havaların hoyrat formunda olmaması, kendine özgünlüğün en güzel ifadesi olarak görülmektedir (Atılğan ve Turhan, 2002: 1).

Araştırmanın konusunu oluşturan ve örneklem gurubunda kullanılan türküler incelendiğinde Malatya ilinin türkülerinin de genel halk müziği yapısında olduğu gibi kırık havalar ve uzun havalar olarak iki gruptan oluştuğu görülmektedir. Türküler aşk ve sevdâ, nefesler, deyişler, gurbet türküleri, tabiat, ağıtlar ve kına türkülerini konu almıştır. Türkülerin sözlerinde genellikle 7'li, 8'li ve 11'li hece ölçüleri kullanılmıştır (Atılğan ve Turhan, 2002: 1).

Malatya türküleri basit, bileşik ve karma usulden oluşan türküler kapsamaktadır. Bu Malatya türkülerinin usul yönünden ne kadar zengin olduğunun kanıtı olarak gösterilebilir. Karar sesleri, donanımdaki değiştirici işaretler ve ezginin seyri incelendiğinde bölge türkülerinin genellikle Uşşak, Hüseyini, Segâh ve Hüzam makamlarında olduğu görülür (Atılğan ve Turhan, 2002: 1).

1.3. Müzik Eğitimi

Müzik eğitimi; temelini insanın oluşturduğu, bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak müziksel davranışlar kazandırma, kendini geliştirme, değişiklikler oluşturma ve değiştirme süreçleridir (Uçan, 2005: 30).

Müzik eğitimi yoluyla; bireylerin davranışlarında oluşan değişimler toplumu, toplumdaki değişimler de bireyi etkiler. Müzik eğitimi aracılığıyla birey ile doğal, toplumsal-kültürel ve özellikle de müziksel çevre arasındaki iletişim ve ilişkilerin daha düzenli ve daha sağlıklı olması beklenir. Temelde müzik eğitimi bir bütün olmakla birlikte, çeşitli alt kol ve dallara ayrılır. Çünkü müzik eğitimi, içerik, yöntem, düzey ve süre olarak kendi içerisinde birtakım çeşitlilikler göstermektedir (Uçan, 2005: 30).

Uçan (2005: 31-33) Müzik eğitimini önemli bir boyutunu bir araya getiren türlerini genel, özengen ve mesleki müzik eğitimi olarak 3 bölüme ayırmaktadır. Bu bölümler müzik eğitiminin farklı yönlerini (ihtiyaç, ilgi ve meslek) ortaya çıkarmaktadır.

1.4. Keman ve Keman Eğitimi

Yaylı çalgılar ailesi içinde en kıvrak, köşeli ses rengi, tınısı, ses tonu bakımından en virtüöz'el olan keman ilk olarak XVI. Yüzyılda kuzey İtalya' da ortaya çıkmış telli ve yaylı bir çalgıdır. O dönem için Asya'dan Rebek adıyla Avrupa'ya ulaşan, Orta Çağ'da yayla çalınan bütün çalgılara keman-viollon adı verilmiştir. Sonradan soprano sesli "Fransız işi küçük keman" (piccolo violin alla francese) adı verilen omuz ile çene arasına sıkıştırılmak üzere yay ile çalınan tahtadan yapılmış dört telli bir çalgıdır. O dönem için yaygın kullanılan XVII yüzyılda Jean Babtiste Lully (1632-1687) tarihleri arasında Paris Krallık Akademisine alınmış ve tüm Avrupa' da kabullenmiştir (Aktüze, 2003: 281).

Keman, yaylı çalgılar gurubu içinde en küçük ve fonksiyonel olanıdır. Gerek ses tonunun, renginin güzelliği ve etkileyiciliği, gerek her türlü müziğin icrasında kullanılabilirliği, gerekse teknik kapasitesi kemanın önemli özelliklerindedir. Ses tınısındaki sıcaklık, duygusal anlatım zenginliği, geniş bir ses alanına sahip olması kemanı ideal bir solo çalgısı haline getirmektedir. Orkestra, oda müziği ve Türk müziği topluluklarındaki rolü nedeniyle büyük önem taşır (Akpınar, 2014: 93).

Keman eğitimi Türkiye'de Konservatuarlarda, Müzik ve Sahne Sanatları Fakültelerinde, Güzel Sanatlar Fakültelerinde, Eğitim Fakültelerinde, Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinde uygulanmakta, özengen olarak ise müzik eğitim merkezlerinde, halk eğitim merkezlerinde ve özel dersler aracılığıyla verilmektedir. Eğitimin diğer boyutlarında olduğu gibi keman eğitiminde de öğretmen ve öğrenci en temel faktörler arasındadır. Keman eğitiminin verimli bir şekilde gerçekleşmesi öğrencinin hazır bulunma düzeyine, kabiliyetine, zekâsına, dikkatine ve sistemli ve istekli çalışmasına bağlı olduğu kadar, öğretmenin müzikal becerisi ve teknik yönden yeterliliği, öğretirken izlediği program, uyguladığı yöntemler ve teknikler, verdiği repertuar ve öğrenciyeye yaklaşımı ile de ilişkilendirilebilir (Doğanay, 2011: 8).

İnsanın fizyolojik yapısı keman çalmanın ilk ve temel belirleyicisidir. Çünkü öğrencinin fiziki yapısı keman ve yayın yapısını belirlediği gibi keman icra etmenin işleyişini de belirleyecektir (Uçan, 2005: 10).

Keman çalmak isteyen kişinin, uzman bir kişi tarafından yönlendirilmesiyle kendi beden yapısına göre çeyrek, yarım, üç çeyrek ve tam olmak üzere dört boyuttan oluşan keman ve yay seçimi, eğitiminin sağlıklı ve işlevsel olarak yürütülmesi açısından atılan önemli bir adımdır (Angı, Albuz ve Birer, 2013: 51).

Keman çalımında temel alınması gereken şey metoda uygun olarak sağ ve sol elin aynı anda eşgüdümle uyum içinde hareket ettirilmesi gerekir. Bu nedenle kas gelişimi ve motor becerilerinin kazanılması, kemanın başlangıç evresinde ortaya çıkacak yorgunluk ve rahatsızlıklardan kurtulması 6-8 yaşlarında keman eğitimine başlanması uygun olacaktır. Söz konusu 6-8 yaş aralığında keman eğitimine başlanılmaması, gerekli fiziksel adaptasyonun sağlanmaması durumunda ileri yaşlarda yaşanacak zorlukları gidermek zorlaşacaktır (Uçan'dan aktaran Angı, Albuz ve Birer, 2013: 10).

İyi bir müzisyen ve keman icracısı olabilmek için kişinin yeteneği ile ritim ve sesleri algılama becerisi oldukça önemlidir. Bunun yanı sıra azimli ve disiplinli bir çalışma sergilemek de keman çalmanda önemli bir davranış biçimidir. Aksi takdirde var olan yeteneği geliştirmek oldukça zor olacaktır.

Yaylı çalgılar eğitiminin temel boyutlarından birini meydana getiren keman eğitiminin; belli bir plan, yöntem, ilke ve hedefler doğrultusunda yapılması gereklidir. Keman eğitiminde ancak bu şekilde başarı sağlanabilir.

Günay ve Uçan'a (1980: 3) göre; Türkiye'deki keman eğitiminin temel ilkeleri şunlardır;

- 1- İnsan doğasına (yapısına) uygunluk,
- 2- Kemanın yapısına uygunluk,

- 3- İnsanın doğası ile kemanın yapısı arasında uygunluk,
- 4- Türk müziğine dayalılık,
- 5- Evrensel müziğe açık oluşluluk,
- 6- Çağdaş eğitim ilkelerine uygunluk,
- 7- Türkiye'nin somut koşullarıyla tutarlılık

Türkiye'de uygulanmakta olan keman eğitimi, bu ilkelere göre sürekli olarak kontrol edilip, yenilenirse daha sağlıklı bir yapıya kavuşturulabilir.

1.5. Problem Durumu

Türkiye'deki müzik eğitiminin önemli bir boyutunu oluşturan çalgı eğitiminde, Türk halk müziğinden yararlanılması hem çalgı eğitiminin daha verimli ve etkin hale gelmesi, hem de Türk halk müziğinin çağdaş tekniklerle işlenip dünyaya tanıtılması açısından cumhuriyet döneminden günümüze kadar üzerinde önemle durulan bir konu olmuştur. Birçok müzik eğitimcimiz ve bestecimiz halk müziği motiflerinden yararlanarak, evrensel boyutta eserler vermişlerdir. (Akpınar, 2002: 50).

Bugün ülkemizde sanatçı ve öğretmen yetiştirme amacıyla eğitim ve öğretim faaliyeti sürdüren birçok müzik kurumu vardır. Özellikle müzik eğitimcisi yetiştiren kurumlardaki öğrencilerin, gelecekteki mesleki yaşantıları göz önüne alındığında batı müziği eserlerin yanı sıra, Türk halk müziğine dayalı eserleri de seslendirmeleri ve bu alanda da geniş bir repertuara sahip olmaları büyük önem taşımaktadır. Ayrıca; bazı keman çalma tekniklerinin ve konum geçişlerinin öğretilmesinde Türk halk ezgilerinin kullanılması ve böylece keman eğitimine küçük de olsa bir katkı sağlanabileceği düşüncesi bu çalışmayı oldukça anlamlı kılmaktadır.

Bu düşünce ile Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) repertuarında yer alan Malatya türkülerinin yapısal ve teknik özellikleri incelenmiş ve içlerinden keman eğitimi için uygun olduğu düşünülen 6 türkü seçilerek küçük bir dağarcık oluşturulmuştur.

1.6. Araştırmanın Problemi

Bu araştırmanın problem cümlesi Malatya türkülerinin keman eğitiminde sağ el (yay) ve sol el (konum) tekniklerine göre çalınma ve yorumlanma durumları nasıldır? Biçiminde oluşturulmuştur.

1.7. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın genel amacı; Malatya türkülerinin evrensel bir çalgı olan keman ile akademik bir düzeyde sistemli ve bilimsel olarak seslendirilme ve yorumlanma yöntemlerinin araştırılmasıdır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaca cevap aranmıştır.

- Malatya türkülerinin seslendirilmesinde kemanın hangi tekniklerinden nasıl faydalanılabilir?

1.8. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma:

- 1- Malatya türkülerinin evrensel keman çalma teknikleriyle işlenip yerel boyutlardan akademik boyutlara çekilebilmesi,
- 2- Keman eğitimcileri ve öğrencilerine kaynak sağlaması ve mesleki keman eğitiminin gelişimine ve repertuarına katkı sağlaması,
- 3- Keman eğitiminde kendi kültürümüzün ürünü olan türkülerimizin kullanılmasıyla, keman eğitiminin daha dinamik, daha etkili ve verimli hale gelebilmesi,
- 4- Bundan sonra yapılacak olan bu ve buna benzer başka çalışmalara ışık tutabilmesi ve farklı arayışlara itmesi bakımından önemli görülmektedir.

1.9. Varsayımlar

- 1) Araştırmanın örneklemini evreni temsil edecek niteliktedir.
- 2) Araştırmada kullanılan Malatya türküleri keman eğitiminin gelişmesine katkıda bulunacak ve çeşitli yay tekniklerinin uygulanmasına imkân sağlayacak niteliktedir.
- 3) Araştırma yöntemleri araştırmanın amacına ve konusuna uygundur.
- 4) Araştırmada kullanılan teorik bilgiler ve türkülerin seçiminde kullanılan kaynaklar yeterince mevcuttur.
- 5) Araştırma benzer çalışmalara katkı sağlayıp yön verecek niteliktedir.

1.10. Sınırlılıklar

Araştırma;

- 1- Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu repertuarında yer alan 6 Malatya türküsü ile,
- 2- Araştırmanın hazırlandığı zamanda ulaşılabilen kaynaklar ile,
- 3- Araştırma için ayrılan süre ve maddi imkânlar ile sınırlıdır.

2. Yöntem

Bu bölümde; araştırmanın modeline, evren ve örnekleme, verilerin toplanması sırasında kullanılan yöntemlere ve verilerin çözümlenip yorumlanmasına ayrıntılı bir şekilde yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada betimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Eğitim alanında en yaygın olarak kullanılan tarama çalışması olan betimsel araştırma yöntemi verilen bir durumu tam ve dikkatli bir şekilde tanımlar (Büyüköztürk v.d., 2011: 21).

Ayrıca çalışmada Malatya türküleri ile ilgili belge ve kaynaklara ulaşabilmek için kaynak ve literatür taraması yapılmıştır. Nitel araştırmalarda veri toplamada gözlem ve görüşmenin olanaklı olmadığı durumlarda araştırmanın geçerliliğini arttırmak için, araştırılacak olan probleme dayalı yazılı ve görsel materyaller eklenir. Araştırmada problemi çözmek adına yazılı ve görsel dökümanlar incelemek daha detaylı ve zengin çıkarım sağlamada oldukça önemli bir rol üstlenir (Baş ve Akturan, 2013: 117).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu repertuarında yer alan Malatya türküleri, örneklemini ise bu türküler arasından seçilen ve keman eğitimine uygun olduğu düşünülen 6 Malatya türküsü oluşturmaktadır.

2.3. Verilerin Toplanması

Alan yazın taraması yapılarak Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu repertuarı ve diğer yazılı belgeler incelenmiş ve sağ el (yay) ve sol el (konum) teknikleri açısından keman eğitimine katkı sağlayacağı düşünülen 6 Malatya türküsü ele alınmıştır. Bu türkülerin, teknik ve düzey açısından keman eğitiminde kullanımına yönelik olarak uzman görüşleri alınmış ve bu görüşler dâhilinde türküler 3 düzey olarak gruplandırılmıştır.

2.4. Verilerin Çözümlenmesi ve Yorumlanması

Malatya türkülerinin keman ile seslendirilme yöntemleri araştırılırken, türkü notaları, videolar, tezler, kitaplar ve belgeler bir araya getirilerek, yöre türkülerinin ezgisel ve yapısal özellikleri ile geleneksel icra biçimleri incelenmiştir. Daha sonra seçilen türküler üzerinde yay ve parmak numaraları ile ilgili çalışmalar yapılmıştır. Yapılan bu çalışmalar alanında uzman olan bazı eğitimcilerle paylaşılmış ve onlardan alınan görüşler doğrultusunda gerekli görülen düzeltmeler yapılarak, türküler keman için uyarlanmıştır.

3. Bulgular ve Yorum

Bu bölüm, araştırmanın örneklemini oluşturan 6 Malatya türküsünden oluşmaktadır. Örnek olarak seçilen bu türküler keman ile daha dinamik, daha etkili ve çağın gereğine uygun seslendirebilmek araştırmanın ana amacı olmuştur ve bu amaç doğrultusunda türkülerin seslendirilmesinde detaşe, legato, stakkato ve markato gibi evrensel yay teknikleri kullanılmıştır. Ayrıca, türkülerde daha iyi bir tını elde edebilmek düşüncesiyle farklı konumlar ve parmak numaralarına da yer verilmiştir.

Malatya türküleri keman eğitimi açısından 3 düzeyde ele alınmıştır. Bu düzeyler değişik üniversitelerdeki alanında uzman öğretim elemanlarının görüşleri dâhilinde oluşturulmuştur. Buna göre "Düzyey 1" I. Konumu kapsayan türkülerden, "Düzyey 2" I ve II. Konumu kapsayan türkülerden, "Düzyey 3" ise I, II ve III. Konumu kapsayan türkülerden oluşmaktadır.

3.1. Birinci Düzeyi Kapsayan Türküler

Arpalar Destesiyem

Yöre: Malatya

Orta hız

1. Orta hız

2. Yöre: Malatya

3. 4.

5.

7. 4.

10.

12.

Arpalar Destesiyem adlı türkü uşşak makamının özelliklerini yansıtmaktadır. Ancak türkünün makamsal yapısında yer alan si bemol 2 sesi çalma kolaylığı oluşturulması bakımından natürel olarak yazılmıştır. Keman eğitimi açısından 1. Konum olarak düşünülmüş ve türkünün seslendirilmesinde Detaşe ve Legato yay teknikleri kullanılmıştır. Ayrıca birinci dizekteki ezgi bir oktav aşağıdan alınarak, tınısal bir çeşitliliğin oluşturulması ve 4. Parmağın güçlendirilmesi amaçlanmıştır.

Kırmızı Gül Goncasını

Orta hız Yöre: Malatya

1. 2. 4.

6 1. 2.

11 1. 2.

16 1. 2.

21

25 1. 2.

Kırmızı Gül Goncasını adlı türkü nikriz makamının özelliklerini yansıtmaktadır. Keman eğitimi açısından 1. Konum olarak düşünülmüş ve türkünün seslendirilmesinde Detaşe, legato ve stakkato yay tekniği kullanılmıştır. Türkünün makamsal yapısı itibariyle yer alan si bemol ve do diyez artık ikili aralığı çalma zorluğu oluşturabilir. Bu zorluğu aşmak amacıyla özel etüt ve alıştırmalar yazılıp yaşanan güçlüklerin giderilmesi sağlanabilir.

3.2. İkinci Düzeyi Kapsayan Türküler

Bir Oda Yaptırdım Hurma Dalından

Orta hız Yöre: Malatya

Bir Oda Yaptırdım Hurma Dalından adlı türkü hüzzam makamının özelliklerini yansıtmaktadır. Ancak türkünün makamsal yapısında yer alan mi bemol 2 sesi çalma kolaylığı oluşturulması bakımından tam bemol olarak yazılmıştır. Birinci ve ikinci dizekteki ezgi bir oktav aşağıdan alınarak tınsal bir çeşitliliğin oluşturulması amaçlanmıştır. Keman eğitimi açısından Düzey 2 olarak düşünülmüş ve I. Ve III. Konum geçişleri kullanılmıştır. Türkünün seslendirilmesinde Detaşe ve Legato yay tekniklerine yer verilmiştir.

Boran Geldi Kış Geldi

Hızlı Yöre: Malatya

3 5 7 9 11

Boran Geldi Kış Geldi adlı türkü hüzzam makamının özelliklerini yansıtmaktadır. Keman eğitimi açısından Düzey 2 olarak düşünülmüş ve I. Ve III. Konum geçişleri kullanılmıştır. Türkünün seslendirilmesinde Detaşe, Legato, Staccato ve Markato gibi yay tekniklerine yer verilmiştir.

3.3. Üçüncü Düzeyi Kapsayan Türküler

Bir Ay Doğar

Ağır Yöre: Malatya

The musical score for 'Bir Ay Doğar' is written in 8/8 time and consists of six staves of music. The tempo is marked 'Ağır' (Adagio) and the origin is 'Yöre: Malatya'. The melody is written in a single line on a treble clef staff. The first staff begins with a quarter rest followed by a series of eighth and sixteenth notes. The second staff continues the melody with a quarter rest and eighth notes. The third staff features a quarter rest and eighth notes, with a double bar line and a key signature change to one flat. The fourth staff starts with a quarter rest and eighth notes, followed by a double bar line and a key signature change to two flats. The fifth staff begins with a quarter rest and eighth notes, followed by a double bar line and a key signature change to three flats. The sixth staff concludes the piece with a quarter rest and eighth notes, ending with a double bar line and a key signature change to four flats.

Bir Ay Doğar adlı türkü hüseyini makamının özelliklerini yansıtmaktadır. Ancak türkünün makamsal yapısında yer alan si bemol 2 sesi çalma kolaylığı oluşturulması bakımından natürel olarak yazılmıştır. Tekrar eden ezgiler bir oktav aşağıdan alınarak tınsal bir zenginlik oluşturulmaya çalışılmıştır. Keman eğitimi açısından Düzey 3 olarak düşünülmüş ve I., II Ve III. Konum geçişleri kullanılmıştır. Türkünün seslendirilmesinde Detaşe ve Legato yay tekniklerine yer verilmiştir.

Aşağıdan Gelir Omuz Omuza

Orta hız Yöre: Malatya

7

13

19

25

31

Aşağıdan Gelir Omuz Omuza adlı türkü hüseyini makamının özelliklerini yansıtmaktadır. Ancak türkünün makamsal yapısında yer alan si bemol 2 sesi çalma kolaylığı oluşturulması bakımından natürel olarak yazılmıştır. Ayrıca tekrar eden ezgiler bir oktav aşağıdan alınarak, tınısal bir çeşitliliğin oluşturulması amaçlanmıştır. Keman eğitimi açısından Düzey 3 olarak düşünülmüş ve I., II Ve III. Konum geçişleri kullanılmıştır. Türkünün seslendirilmesinde Detaşe ve Legato yay tekniklerine yer verilmiştir.

4. Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde bulgular ve bulguların yorumlanmasına dayalı olarak erişilebilen sonuçlar ile bu sonuçlar doğrultusunda oluşturulup, geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Araştırma sürecinde ilk olarak Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu repertuarında yer alan pek çok Malatya türküsü incelenmiş ve bu türküler arasından keman eğitimi için uygun olduğu düşünülen 6 türkü örneklem olarak seçilmiştir. Daha sonra bu türküler üzerinde yay teknikleri ve parmak numaraları ile ilgili çeşitli çalışmalar yapılarak Malatya türkülerinin keman eğitiminde kullanılabilirliği belirlenmeye çalışılmıştır.

Yapılan araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- 1- Örneklem olarak seçilen 6 Malatya türküsü arasından I. Konumu kapsayan türküler 1. Düzey, I ve II. Konumu kapsayan türküler 2. Düzey, I, II ve III. Konumu kapsayan türküler ise 3. Düzey olarak belirlenmiştir ve her düzeyde 2 türkü yer almaktadır.
- 2- Üzerinde çalışılan türküler çeşitli keman çalma tekniklerinin uygulanmasına ve öğrencilere kazandırılmasına yardımcı olabilecek ezgisel ve makamsal bir yapıya sahiptir.

- 3- Türküler doğal yapıları ve makamsal özellikleri itibarıyla, daha kolay bir duyuş sağlayıp çabuk ezberlenebilmektedirler. Bu da keman eğitiminde önemli bir işleve sahip olan konum çalışmalarında seslerin doğru duyulup, doğru yere basılmasında yardımcı olabilecektir.
- 4- Türkülerin seslendirilmesinde detaşe, legato, stakkato ve markato gibi yay teknikleri kullanılmıştır.
- 5- 6 Malatya türküsü içinden üçü 5/8, 9/8, 10/8 ve 11/8 lik gibi ritmik yapıya sahiptir. Bu ritmik yapıların aksak özellikleri zaman zaman çalma zorluğu oluşturabilmektedir.
- 6- Üzerinde çalışılan 6 Malatya türküsünden bir tanesi 11/8, 9/8 ve 5/8 lik gibi farklı ritmik yapılardan oluşmaktadır. Bir türküde farklı usullerin yer alması her ne kadar bir çeşitlilik ve zenginlik olsa da kısmen çalma zorluğuna yol açabilmektedir.
- 7- 4 Malatya türküsünde yer alan komalı sesler, çalma kolaylığı oluşturması açısından tampere ses sistemine uygun olarak düşünülmüştür.
- 8- Hüzzam ve Nikriz makamlarından oluşan 3 Malatya türküsünde, makamsal özelliklerinden dolayı artık ikili aralığı yer almaktadır bu da kısmen çalma zorluğu oluşturmaktadır.

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda şu önerilere yer verilmiştir:

- 1- Bu ve buna benzer çalışmalar farklı il ve yörelerin türküleri için de düşünülebilir. Böylece türkülerimiz yerel boyutlardan akademik, ulusal ve evrensel boyutlara taşınabilir.
- 2- Türkülerde daha dinamik, daha etkileyici ve parlak bir tını oluşturmak amacıyla farklı yay ve çalma teknikleri kullanılabilir.
- 3- Türküler solo olarak seslendirileceği gibi duo, trio ve quartet gibi yaylı çalgı grupları için de düzenlenebilir.
- 4- Türkülerin keman ile seslendirilmesinde karşılaşılan sağ ve sol el ile ilgili teknik zorlukların çözümüne yönelik gam ve arpej çalışmaları ile alıştırmaya ve etütler geliştirilebilir.
- 5- Türkülere piyano ve orkestrasyon eşlik yazılarak çok sesli hale getirilebilir.
- 6- Türkülerin makamsal, ritmik ve seyir özelliklerini yansıtan yeni özgün eserler oluşturulabilir.
- 7- Türkülerin makamsal ve geleneksel çalma ve yorumlama yöntemlerine yönelik yeni araştırma ve çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Akbudak, H. (2017). Malatya Türkülerinin keman eğitiminde kullanılması üzerine bir araştırma. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Akpınar, M. (2002). Türk halk müziğinin keman ile seslendirilmesi üzerine bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8, 47-55.
- Akpınar, M. (2014). Kemanda martele yay tekniğinin öğretilmesinde Türk halk ezgilerinin kullanılması. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 6(3), 91-98.
- Aktüze, İ. (2003). *Müziği anlamak. Ansiklopedik müzik sözlüğü*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Alpagut, U. & Uçan, A. (2015). *Türk halk ezgilerinin keman eğitimi yoluyla müzik öğretmenliği eğitimine yansması*. (1.Baskı). Gece Kitaplığı.
- Angı, Ç. E., Albuz, A. & Birer, A. R. (2013). Keman öğretiminde karşılaşılan entonasyon problemleri ve çözüm önerileri. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 1(2).
- Atılğan, H. Ve Turhan, S. (2002). *Malatya musıkî folkloru*. (2.Baskı). Malatya: Malatya Belediyesi Kültür.
- Baş, T. & Akturan, U. (2013) *Nitel araştırma yöntemleri. nvivo ile nitel veri analizi*. (1.Baskı). Ankara: Seçkin.
- Budak, O.A. (2006). *Türk müziğinin kökeni-gelişimi*. (1.Baskı). Ankara: Phoenix Yayınevi
- Büyüköztürk, Ş. & Vd., (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. (14. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Doğanay, M. (2011). *Türkiye’de müzik öğretmeni yetiştiren kurumlardaki bireysel çalgı (keman) eğitiminde etüt ve eser seçimine ilişkin öğretim elemanı görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Günay, A. & Uçan, A. (1980). *Çevreden evrene keman eğitimi 1*(1.Baskı). Ankara: Önder.
- Kaygısız, M. (2000). *Türklerde müzik*. (1.Baskı). İstanbul: Kaynak.
- Pelikoğlu, M.C. (2012). *Geleneksel Türk halk müziği eserlerinin makamsal açıdan adlandırılması*. (1. Baskı) Erzurum: Mega.

Uçan, A. (2005). *Müzik eğitimi -temel kavramlar, ilkeler, yaklaşımlar ve Türkiye'deki durum.* (3.Baskı) Ankara: Evrensel Müzik Evi.

Vural, F. (2011). The mirror of Turkish culture: turku. *Fine Arts*, 6(3), 397-411.
<http://dergipark.gov.tr/nwsafine/issue/19899/213100> sayfasından erişilmiştir.